

„Wychowanie w Rodzinie” t. XX (1/2019)

nadesłany: 18.09.2018 r. – przyjęty: 27.09.2018 r.

Aleksandra KŁOS-SKRZYPCZAK*

Działania na rzecz rodziny Konferencji Amerykańskich Biskupów Katolickich na początku XXI wieku

The actions taken by The United States Conference of Catholic Bishops to defend the family at the beginning of the 21st century

Streszczenie

Model tradycyjnej, nuklearnej rodziny w amerykańskim społeczeństwie odszedł w zapomnienie, co potwierdzają dane statystyczne zestawiające liczbę zawieranych małżeństw z liczbą przeprowadzanych rozwodów na przestrzeni ostatnich kilku dekad.

Cel: Niniejszy artykuł ma na celu przedstawienie działań Konferencji Amerykańskich Biskupów Katolickich na rzecz promocji instytucji małżeństwa i rodziny.

Metoda: W ramach prac nad tekstem wykorzystano metodę analityczno-syntetyczną, która pozwoliła przedstawić szereg inicjatyw podejmowanych na rzecz rodziny z wykorzystaniem najnowszych osiągnięć techniki.

Wnioski: W obliczu trudności amerykański Kościół podejmuje inicjatywy skierowane do osób nie tylko wierzących, lecz także do poszukujących oraz niewierzących. Zrozumiały język, różnorodne kanały komunikacji, ciekawa forma przedstawiania treści – wszystko to ma na celu „wypromować” życie małżeńsko-rodzinne wśród członków amerykańskiego społeczeństwa.

Słowa kluczowe: rodzina, małżeństwo, Konferencja Amerykańskich Biskupów Katolickich, społeczeństwo amerykańskie

* e-mail: aleksandra.klos-skrzypczak@us.edu.pl

Katedra Nauk o Rodzinie, Wydział Teologiczny, Uniwersytet Śląski w Katowicach, ul. Jordana 18, 40-043 Katowice, Polska. ORCID: 0000-0002-0512-793.

Abstract

The model of the traditional nuclear family has been forgotten in American society, as evidenced by statistical data comparing, over the last few decades, the number of marriages ending in divorces.

Aim: This article aims to present the activities of the United States Conference of Catholic Bishops to promote the institution of marriage and the family.

Method: As part of the work on the text, an analytical and synthetic method was used, which allowed the presenting of a number of initiatives undertaken for the family using the latest technological achievements.

Conclusions: In the face of difficulties, the American Church undertakes initiatives not only for believers, but also for seekers and non-believers. Comprehensible language, various communication channels and an interesting way of presenting content are employed to “promote” married and family life among members of American society.

Keywords: family, marriage, United States Conference of Catholic Bishops, American society

Wprowadzenie

Wysokie uprzemysłowienie oraz rozwój amerykańskiej gospodarki i technologii „pociągnęły za sobą rewolucje nie tylko w [...] modelu pracy, zdobywaniu informacji czy spędzaniu wolnego czasu, ale również w stylu życia oraz postrzeganiu podstawowych wartości, jakimi są małżeństwo i rodzina”¹. Alvin Toffler w swojej książce *Trzecia fala* pisze, iż „nowa cywilizacja niesie za sobą nowy styl życia rodzinnego, zmiany [...] w miłości i w życiu [...] a przede wszystkim – zupełnie odmienną świadomość”². Rozpad tradycyjnych więzi społecznych, w obliczu rewolucji seksualnej, legalizacji aborcji czy tak zwanych małżeństw jednopłciowych, postawił przed amerykańskim społeczeństwem nie lada wyzwanie. Ośrodki badania opinii publicznej szukają odpowiedzi na pytania: dlaczego młodzi ludzie niechętnie zawierają związki sakramentalne? jaka jest najczęstsza przyczyna przeprowadzanych rozwodów? w jaki sposób model samotnego rodzicielstwa zastąpić modelem pełnej rodziny?³ Odpowiedzi te są istotne dla amerykańskiej sfery nie tylko ekonomicznej, politycznej czy społecznej, lecz także kulturalnej i religijnej.

¹ A. Kłos-Skrzypczak, *Rodzina wartością? Perspektywa amerykańska*, Emmanuel, Katowice 2016, s. 16.

² A. Toffler, *Trzecia fala*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2001, s. 33.

³ *The American family today*, Pew Research Center, 17.12.2015, www.pewsocialtrends.org/2015/12/17/1-the-american-family-today [dostęp: 4.07.2018].

Kondycja współczesnej amerykańskiej rodziny

Celem zrozumienia szerokiego spectrum działań Konferencji Amerykańskich Biskupów Katolickich⁴ [ang. *United States Conference of Catholic Bishops*, dalej: USCCB] na rzecz rodziny konieczne wydaje się przedstawienie pokrótce kondycji współczesnej amerykańskiej rodziny.

Model klasycznej, nuklearnej rodziny we współczesnym amerykańskim społeczeństwie odszedł w niepamięć. Jeszcze w 1960 roku ponad 37% gospodarstw domowych w USA prowadzonych było przez współmałżonków wychowujących potomstwo. Ponad pół wieku później liczba ta spadła do zaledwie 16%⁵. W latach 60. role w małżeństwie były jasno podzielone: mężczyzna był żywicielem rodziny, zaś kobieta zajmowała się gospodarstwem domowym. Z upływem czasu sytuacja ta uległa zmianie. Kobiety podjęły się pracy zawodowej, a małżeństwo rozwinęło się do współczesnej formy opartej na miłości, wspólnych pasjach, nierzadko dwóch dochodach i wspólnych obowiązkach domowych⁶.

Wraz z upływem lat spada liczba zawieranych małżeństw, rośnie zaś – przeprowadzanych rozwodów. Według danych The National Survey of Family Growth⁷ prawdopodobieństwo, iż pierwsze małżeństwo trwać będzie minimum 10 lat wynosi 68% dla kobiet oraz 70% dla mężczyzn. Szanse, że małżonkowie przeżyją wspólnie 20 lat są znacznie niższe: dla kobiet wynoszą one 52%, natomiast dla mężczyzn – 56%⁸. Zdaniem Sarah Jacoby kondycja amerykańskiej rodziny zależna jest od poziomu wykształcenia współmałżonków, dochodów, miejsca zamieszkania oraz wielu innych osobistych czynników⁹. Warto wspomnieć, iż spadająca liczba zawieranych małżeństw oraz rosnąca liczba przeprowadzanych rozwodów przekłada się na inne sfery

⁴ Zob. United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org [dostęp: 4.07.2018].

⁵ J. M. Krogstad, *5 facts about the modern American family*, Pew Research Center, 30.04.2014, www.pewresearch.org/fact-tank/2014/04/30/5-facts-about-the-modern-american-family [dostęp: 4.07.2018].

⁶ C. C. Miller, *The divorce surge is over, but the myth lives on*, „The New York Times” 2.12.2014, www.nytimes.com/2014/12/02/upshot/the-divorce-surge-is-over-but-the-myth-lives-on.html [dostęp: 4.07.2018].

⁷ The National Survey of Family Growth (NSFG) zbiera informacje dotyczące życia rodzinnego, małżeństwa, rozwodów, ciąży, bezpłodności, stosowania antykoncepcji oraz stanu zdrowia mężczyzn i kobiet. Wyniki badań wykorzystywane są przez Departament Zdrowia i Opieki Społecznej Stanów Zjednoczonych (U.S. Department of Health and Human Services).

⁸ C. E. Copen [i in.], *First marriages in the United States. Data from the 2006–2010 National Survey of Family Growth*, „National Health Statistics Reports” 22.03.2012, nr 49, www.cdc.gov/nchs/data/nhsr/nhsr049.pdf [dostęp: 4.07.2018].

⁹ S. Jacoby, *Here's what the divorce rate actually means*, Refinery, 2.02.2017, www.refinery29.com/2017/01/137440/divorce-rate-in-america-statistics [dostęp: 4.07.2018].

życia społecznego, między innymi na fakt wzrastającej liczby gospodarstw domowych prowadzonych przez osoby dorosłe żyjące ze sobą bez związku małżeńskiego¹⁰.

Z badań prowadzonych przez Pew Research Center¹¹ wynika, iż chociaż pojęcie Amerykanów do instytucji małżeństwa uległo zmianie, to jednak nie rezygnują oni ani z miłości, ani z relacji małżeńskich. Z ostatnich, przeprowadzonych w 2013 roku, badań wynika, iż dla 88% członków amerykańskiego społeczeństwa miłość stanowi kluczowy argument do zawarcia małżeństwa. W dalszej kolejności znalazły się: podjęcie wspólnych, życiowych zobowiązań (81%), posiadanie towarzysza (76%) oraz posiadanie dzieci (49%). Warto podkreślić, iż aspekt finansowy pojawił się na przedostatnim miejscu (28%) wśród argumentów przemawiających za zawarciem związku małżeńskiego¹². Z badań przeprowadzonych rok później wynika, iż fakt zawarcia związku małżeńskiego jest dla Amerykanów niezwykle ważny. Niestety dla raptem 60% małżonków zawierany związek jest tym pierwszym. Pozostałe 40% stanowią po połowie pary, w których oboje bądź jeden ze współmałżonków zawierali już wcześniej związek małżeński¹³.

Konferencja Amerykańskich Biskupów Katolickich na rzecz rodziny

W obliczu współczesnych wyzwań, wśród których warto wymienić nie tylko rosnącą liczbę rozwodów, lecz także legalizację aborcji czy tak zwanych małżeństw jednopłciowych, USCCB podkreśla, iż wzmocnienie kondycji amerykańskich rodzin stanowi jeden z głównych jej celów. Już w 2005 roku amerykańscy biskupi zainaugurowali Krajową Inicjatywę Duszpasterską na rzecz Małżeństwa¹⁴,

¹⁰ A. Kłos-Skrzypczak, *Korzyści płynące z rodziny zakorzenionej w małżeństwie sakramentalnym – perspektywa Amerykańskich Biskupów Katolickich*, „Family Forum” 2017, nr 7, s. 18.

¹¹ Pew Research Center to niezależny ośrodek badawczy, który opracowuje informacje na temat problemów, postaw oraz tendencji kształtujących współczesny świat. Ośrodek prowadzi badania opinii publicznej, badania demograficzne oraz analizy treści. Warto podkreślić, iż Pew Research Center jest ośrodkiem neutralnym politycznie.

¹² G. Livingston, A. Caumont, *5 facts on love and marriage in America*, NJToday.Net, 14.02.2017, njtoday.net/2017/02/14/5-facts-love-marriage-america [dostęp: 6.07.2018].

¹³ G. Livingston, *Four-in-ten couples are saying „I do” again*, Pew Research Center, 14.11.2014, www.pewsocialtrends.org/2014/11/14/four-in-ten-couples-are-saying-i-do-again [dostęp: 6.07.2018].

¹⁴ Zob. *National Pastoral Initiative for Marriage*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/national-pastoral-intitiative-for-marriage.cfm [dostęp: 12.07.2018].

która łączy tradycję wiary katolickiej i jej praktykę duszpasterską z naukami społecznymi oraz doświadczeniem par małżeńskich. Zdaniem amerykańskich biskupów działania te są odpowiedzią na współczesne obawy dotyczące małżeństwa oraz stanowią pozytywne przesłanie dla wszystkich członków społeczności Stanów Zjednoczonych. Zwieńczeniem działalności Inicjatywy była publikacja listu pasterskiego, wydanego w listopadzie 2009 roku pod tytułem *Małżeństwo. Miłość i życie według Bożego planu*¹⁵, który przedstawia najważniejsze punkty katolickiej nauki o małżeństwie jako naturalnym darze, sakramencie oraz publicznym zobowiązaniu między mężczyzną a kobietą. W liście wiele uwagi poświęcono współczesnym wyzwaniom związanym z rodziną oraz sposobom, w jaki Kościół stara się im sprostać.

Wzmocnienie kondycji amerykańskich rodzin stanowi dla amerykańskich biskupów jeden z głównych celów strategicznych na lata 2017–2020¹⁶. Działania te wpisują się w bieżące społeczno-kulturowe wydarzenia i prezentowane są wszystkim zainteresowanym za pośrednictwem oficjalnej strony internetowej USCCB. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na fakt, iż wszystkie informacje, które znajdują się na stronie internetowej Konferencji ułożone są tematycznie, w sposób prosty i przejrzysty. Witryna stanowi swego rodzaju kompendium wiedzy dostępne dla każdego, bez względu na stopień zaangażowania w życie Kościoła, światopogląd czy poziom intelektualny. Co więcej, treści publikowane przez amerykańskich biskupów dostępne są również w mediach społecznościowych (Facebook¹⁷, Twitter¹⁸), na kanale YouTube¹⁹ oraz na blogu²⁰ i są responsywne z wszystkimi urządzeniami mobilnymi. Atutem strony internetowej jest również to, iż w wielu miejscach znajdują się odnośniki do sklepu internetowego, w którym zainteresowana osoba może zaopatrzyć się w książki bądź zakupić bilet wstępu na promowane wydarzenie.

Na głównej stronie internetowej Konferencji znaleźć można zakładkę Małżeństwo i rodzina²¹ zawierającą siedem ułożonych w nieprzypadkowej kolejności sekcji. Dwie pierwsze sekcje poświęcone są bieżącym wydarzeniom

¹⁵ Zob. *Marriage. Love and life in the divine plan*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/love-and-life/index.cfm [dostęp: 12.07.2018].

¹⁶ Zob. *2017–2020 USCCB Strategic Plan*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/news/2016/16-151.cfm [dostęp: 11.07.2018].

¹⁷ Zob. www.facebook.com/usccb [dostęp: 14.07.2018].

¹⁸ Zob. twitter.com/usccb [dostęp: 14.07.2018].

¹⁹ Zob. www.youtube.com/user/usccb [dostęp: 14.07.2018].

²⁰ Każda z sekcji odsyła do jednego lub kilku tematycznych blogów prowadzonych zarówno przez osoby duchowne poszczególnych amerykańskich diecezji, jak i osoby świeckie.

²¹ Zob. *Marriage and family*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/index.cfm [dostęp: 11.07.2018].

na rzecz rodziny, odbywającym się w kraju oraz za granicą. W sekcji o nazwie Światowe Spotkanie Rodzin 2018²² znaleźć można przede wszystkim zachętę, a wręcz uzasadnienie, dlaczego warto wziąć udział w zaplanowanym na 22–26 sierpnia w Dublinie międzynarodowym wydarzeniu o tej właśnie nazwie. Celem odbywającego się co trzy lata spotkania, które gromadzi rodziny z całego świata²³, jest wspólne świętowanie, modlitwa oraz refleksja nad kondycją małżeństwa i rodziny we współczesnym świecie oraz ich roli w Kościele. Tematem przewodnim tegorocznego spotkania rodzin jest *Ewangelia rodziny: radość dla świata*. W programie przewidziano odrębne spotkania dla małżonków, zajęcia fakultatywne dla dzieci oraz kongres dla kapłanów i osób duchownych. Tematyka wszystkich spotkań koncentruje się wokół kluczowych kwestii poruszanych w adhortacji apostołskiej *Amoris laetitia* papieża Franciszka, który również weźmie udział w wydarzeniu. Wśród najważniejszych zagadnień znalazły się między innymi kwestie dotyczące roli kobiet w inicjatywach globalnych i lokalnych²⁴, wpływ nowych technologii na współczesną rodzinę oraz tworzenie zrównoważonego podejścia do gospodarki, pracy oraz środowiska²⁵. Na stronie poświęconej wydarzeniu zamieszczono także szczegółowe informacje logistyczno-organizacyjne dla rodzin z dziećmi, młodych małżonków, wolontariuszy czy członków chóru²⁶. Dostępne są również darmowe podcasty przygotowane z myślą o uczestnikach wydarzenia, w których organizatorzy przedstawiają tajniki poszczególnych punktów programu²⁷. Warto wspomnieć, że wydarzenie, choć organizowane w Irlandii, na szerszą skalę promowane jest w amerykańskim Kościele niż wśród europejskich katolików.

Sekcja druga jest poświęcona xv Zgromadzeniu Ogólnemu Synodu Biskupów w Rzymie, którzy w dniach 3–28 października 2018 roku obradować będą

²² Zob. *World Meeting of Families 2018*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/world-meeting-of-families-2018.cfm [dostęp: 11.07.2018].

²³ Zob. *World Meeting of Families 2018*, www.worldmeeting2018.ie/en [dostęp: 11.07.2018].

²⁴ A. Kłos-Skrzypczak, *Wspaniałość kobiety w świetle adhortacji apostołskiej Amoris Laetitia*, „Sosnowieckie Studia Teologiczne” 2016–2017, t. XIII, s. 65–76.

²⁵ Zob. *Themes and topics*, *World Meeting of Families 2018*, www.worldmeeting2018.ie/en/Programme/Themes-and-Topics [dostęp: 11.07.2018].

²⁶ Zob. *Get involved*, *World Meeting of Families 2018*, www.worldmeeting2018.ie/en/Get-Involved [dostęp: 11.07.2018].

²⁷ Podcasty o nazwie *Let's talk family* przygotowywane były z cotygodniową częstotliwością, publikowane na blogu i dostępne w kilku językach: angielskim, francuskim, włoskim, hiszpańskim oraz irlandzkim. Zob. *Episode 10. Let's talk family! WMOF 2018 podcast*, *World Meeting of Families 2018*, www.worldmeeting2018.ie/en/Connect-With-Us/Blog/Episode-9-Let-s-Talk-Family!-WMOF2018-Podcast [dostęp: 11.07.2018].

wokół tematu *Młodzi, wiara i rozeznawanie powołania*²⁸. Na stronie internetowej dostępne są nagrania wideo, na których kardynał Daniel Nicholas DiNardo²⁹ podczas Zgromadzenia Ogólnego USCCB w Baltimor prezentuje efekt prac przygotowawczych do Synodu³⁰. W sekcji tej, oprócz dokumentów związanych z tematyką Synodu, umieszczono FAQ³¹, wśród których znalazły się odpowiedzi na pytania dotyczące celu obrad synodalnych oraz roli papieża Franciszka podczas Synodu. Warto zauważyć, iż już w pracach poświęconych przygotowaniom do synodu papież zaapelował, by uwzględnić głos młodych ludzi, stąd wiele uwagi w tej sekcji poświęca się seksualności. Istotny jest również fakt, iż wszystkie zagadnienia przedstawiono prostym, zrozumiałym dla odbiorcy językiem.

Kolejna dostępna na stronie USCCB sekcja zawiera szczegółowe informacje związane z trwającym w dniach 4–25 października 2015 roku w Rzymie Synodem o Rodzinie³². Treści w tej części strony internetowej ułożone są bardzo podobnie jak w przypadku sekcji poprzedniej. Znajdują się tutaj dokumenty, materiały wideo³³ oraz FAQ dotyczące poszczególnych prac Synodu. Mimo iż obrady biskupów zakończyły się kilka lat temu, to informacje te nie straciły na znaczeniu głównie dlatego, że w toku ich pracy powstała posynodalna adhortacja o rodzinie *Amoris Laetitia*. Sekcja ta wydaje się stanowić przedwstęp do jednej z szerzej opracowanych części portalu, która przejęła nazwę przywołanego dokumentu³⁴. Godny uwagi wydaje się fakt, iż biskupi amerykańscy jako jedni z pierwszych „skomentowali” opublikowaną w marcu 2016 roku papieską adhortację, którą określili mianem „ogromnego daru dla Kościoła i amerykańskich rodzin”³⁵.

Na głównej stronie omawianej sekcji znaleźć można kilka słów komentarza do adhortacji papieża Franciszka w formie nagrania wideo opublikowanego na

²⁸ Sekcja nosi nazwę Synod 2018 on Young People, the Faith, and Vocational Discernment. Zob. United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/about/bishops-and-dioceses/synod-of-bishops/synod-2018/index.cfm [dostęp: 11.07.2018].

²⁹ Kardynał DiNardo od 15 listopada 2016 roku pełni funkcję przewodniczącego Konferencji Amerykańskich Biskupów Katolickich. Zob. *USCCB Officers*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/about/leadership/usccb-officers.cfm [dostęp: 11.07.2018].

³⁰ Zob. *Cardinal DiNardo's presentation on the 2018 Synod*, YouTube, 20.03.2018, youtu.be/pc2U-odm1Cvw [dostęp: 11.07.2018].

³¹ *Frequently Asked Questions*, czyli najczęściej zadawane pytania i odpowiedzi.

³² Sekcja ta nosi nazwę 2014–2015 Synods of Bishops on the Family, zob. United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/2014-2015-synods-of-bishops-on-the-family.cfm [dostęp: 11.07.2018].

³³ Zob. *Synod of Bishops 2015-10-24 Archbishop Kurtz Remarks*, YouTube, 25.07.2018, youtu.be/COCqzetZiKc?list=PLPTzvCOJa7DBtWB19Q6SC--3wicmbH0SF [dostęp: 11.07.2018].

³⁴ Zob. *Amoris Laetitia*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/amoris-laetitia.cfm [dostęp: 11.07.2018].

³⁵ *A tremendous gift for church and families in the U.S.*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/amoris... [dostęp: 11.07.2018].

kanale YouTube³⁶. Podczas nagrania głos zabierają między innymi arcybiskup Joseph E. Kurtz³⁷, ówczesny przewodniczący USCCB, wieloletni Richard J. Malone, biskup diecezji Buffalo³⁸ oraz Helen Alvare³⁹, profesor prawa z George Mason University. W trakcie niespełna 30 minut w sposób prosty i przejrzysty wyjaśnione zostały kluczowe zagadnienia papieskiej adhortacji. Dodatkowo w sekcji znalazły się wszystkie przemówienia papieża Franciszka, oficjalne listy oraz komentarze amerykańskich biskupów dotyczące *Amoris Laetitia*. Godny uwagi jest także fakt, iż amerykańscy biskupi podejmują wszystkie wątki poruszone w tym dokumencie, włącznie z tymi najbardziej kontrowersyjnymi, dotyczącymi przyjmowania komunii przez osoby rozwiedzione. Wszystkie najważniejsze zagadnienia adhortacji zostały, podobnie jak w przypadku poprzednich sekcji, przedstawione prostym i zrozumiałym językiem.

Pod informacjami związanymi z adhortacją *Amoris Laetitia* umieszczona została sekcja o nazwie Małżeństwo⁴⁰, o której śmiało można powiedzieć, że stanowi rozwinięcie wspomnianego papieskiego dokumentu. Sekcja ta jest najbardziej złożona z wszystkich dostępnych na stronie działów, gdyż zawiera materiały związane z każdym etapem życia małżeńskiego – od przygotowania do małżeństwa począwszy, poprzez samą ceremonię zaślubin, rodzicielstwo, a na unieważnieniu małżeństwa i rozwodzie kończąc. Na uwagę zasługuje fakt, iż we wszystkich materiałach znajdują się odwołania do fragmentów Pisma Świętego, Katechizmu Kościoła Katolickiego, nauczania papieży czy dokumentów Kongregacji Doktryny Wiary, zaś kluczowe informacje przedstawione są w formie materiałów wideo oraz FAQ.

W sekcji tej po raz pierwszy pojawiają się swego rodzaju grupy wsparcia dla osób borykających się z trudnościami w małżeństwie, będących w separacji bądź po rozwodzie. Owe grupy wsparcia, prowadzone w każdej z amerykańskich diecezji, są dostępne zarówno dla ofiar przemocy domowej, osób dotkniętych śmiercią dziecka, bezpłodnością, współzależnieniem od narkotyków, uzależnieniem współmałżonka od pornografii, jak i borykających się z problemami finansowymi. USCCB oferuje wsparcie dla rodziców, którzy mają problemy z zachowaniem równowagi pomiędzy pracą a życiem rodzinnym, dla małżonków, którzy

³⁶ Zob. *Amoris Laetitia – The joy of love – Media Conference*, YouTube, 20.07.2017, youtu.be/zab6i-2fukwI [dostęp: 12.07.2018].

³⁷ Zob. *Archbishop of Louisville*, Archdiocese of Louisville, www.archlou.org/about-the-archdiocese/archbishop-kurtz [dostęp: 12.07.2018].

³⁸ Zob. *Bishop Richard J. Malone*, Diocese of Buffalo, www.buffalodiocese.org/bishop-malone [dostęp: 12.07.2018].

³⁹ Zob. *Alvaré, Helen*, Scalia Law School, www.law.gmu.edu/faculty/directory/fulltime/alvaré_helen [dostęp: 12.07.2018].

⁴⁰ Zob. *Marriage*, United States Conference of Catholic Bishops, zob. www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/index.cfm [dostęp: 15.07.2018].

mają trudności w godzeniu życia rodzinnego z opieką nad starszymi rodzicami oraz których dopadł syndrom pustego gniazda, dla rodzin z dziećmi specjalnej troski, a także dla kobiet, które dopadła depresja poporodowa⁴¹.

Warto zwrócić uwagę na język, jakim amerykańscy biskupi posługują się w części sekcji poświęconej unieważnieniu małżeństwa⁴² oraz rozwodowi. Przykładowo wszystkie informacje dotyczące wsparcia osób po rozwodzie poprzedzają następujące słowa członków USCCB: „My [biskupi] rozumiemy ból wszystkich tych osób, dla których rozwód wydał się jedyną ucieczką”⁴³. Co więcej, amerykański episkopat oferuje pełne wsparcie (głównie w aspekcie prawnym) zarówno dla osób chcących unieważnić małżeństwo sakramentalne⁴⁴, jak i dla tych, którzy po rozwodzie żyją w nowym związku (mowa zazwyczaj o przyparafialnych grupach wsparcia). Dla osób, które doświadczyły trudu rozwodu, oraz starających się o unieważnienie małżeństwa amerykańscy biskupi oferują nie tylko grupy wsparcia, lecz także odsyłają do pomocnej literatury, przedstawiają świadectwa osób, które znalazły się w podobnej sytuacji, oraz zachęcają do uczestnictwa w Mszy Świętej i we wspólnocie Kościoła. Bezsporny wydaje się fakt, iż osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, poszukując wsparcia na stronach Konferencji, spotkają się z ogromnym szacunkiem, współczuciem oraz zyskują poczucie wspólnotowości.

Na stronie UCSB umieszczona została również sekcja poświęcona naturalnym metodom planowania rodziny⁴⁵, w której oprócz nawiązania do nauki Kościoła znalazły się także, bardzo precyzyjnie opracowane, kwestie medyczne⁴⁶. Sekcja ta zawiera wskazówki, skąd czerpać wiedzę dotyczącą naturalnych me-

⁴¹ Zob. *Difficulties married couples face*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/difficulties-married-couples-face.cfm [dostęp: 17.07.2018].

⁴² Zob. *Annulment*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/annulment/index.cfm [dostęp: 17.07.2018].

⁴³ „We [bishops] understand the pain of those for whom divorce seemed the only recourse”, zob. *Divorce*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/divorce/index.cfm [dostęp: 17.07.2018].

⁴⁴ Zob. *Annulments (Declarations of Nullity)*, For Your Marriage, www.foryourmarriage.org/annulments [dostęp: 17.07.2018].

⁴⁵ Zob. *Natural Family Planning*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/natural-family-planning/index.cfm [dostęp: 17.07.2018].

⁴⁶ Aspekt medyczny dotyczący naturalnych metod planowania rodziny przedstawiony został w publikacji *Current Medical Research* wydawanej przez USCCB w ramach Natural Family Planning Program. Redaktorem naczelnym publikacji jest dr Theresa Notare, która pełni również funkcję sekretarza Komisji ds. Świeckich, Małżeństwa, Rodziny i Młodzieży (Committee on Laity, Marriage, Family Life, and Youth). Zob. United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/natural-family-planning/medical-research/index.cfm [dostęp: 17.07.2018].

to planowania rodziny, i kieruje zarówno do poszczególnych diecezji Stanów Zjednoczonych, jak i stron internetowych oraz aplikacji mobilnych⁴⁷. Warto podkreślić, iż w związku ze zbliżającą się rocznicą publikacji przez papieża Pawła VI encykliki *Humanae Vitae*⁴⁸ znaczna część materiałów przedstawia argumentację przeciwko stosowaniu hormonalnych środków antykoncepcyjnych.

Ostatnia ze znajdujących się w zakładce Małżeństwo i rodzina sekcji nosi nazwę Promocja i obrona małżeństwa⁴⁹, a znajdujące się w niej materiały stanowią swego rodzaju zbiór argumentów przemawiających za sakramentalnością związków małżeńskich. Clou argumentacji stanowi opracowany przez UCSB dokument *Małżeństwa i rodzina w Stanach Zjednoczonych. Zasoby dla społeczeństwa*⁵⁰, w którym przedstawiono, w oparciu o badania społeczne, korzyści płynące z rodziny opartej na małżeństwie sakramentalnym. Dokument odnosi się do aspektów psychologicznych, fizycznych, emocjonalnych oraz ekonomicznych⁵¹. W sekcji tej wiele miejsca amerykańscy biskupi poświęcają działaniom ekumenicznym oraz międzyreligijnym⁵² na rzecz obrony związków sakramentalnych.

Podsumowanie

We współczesnym amerykańskim społeczeństwie bez wątpienia można mówić o kryzysie rodziny, który przejawia się malejącą liczbą zawieranych małżeństw sakramentalnych oraz rosnącą liczbą przeprowadzanych rozwodów. Fakt, iż młodzi ludzie częściej opowiadają się za modelem samotnego rodzicielstwa aniżeli za legalizacją, w formie cywilnoprawnej bądź sakramentalnej, związków damsko-męskich również świadczy o złej kondycji tradycyjnej rodziny. W obliczu tych trudności Kościół w Stanach Zjednoczonych podejmuje sze-

⁴⁷ Zob. *Web links*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/natural-family-planning/web-links.cfm [dostęp: 17.07.2018].

⁴⁸ Zob. *Humanae Vitae*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/natural-family-planning/resources/humanae-vitae.cfm [dostęp: 17.07.2018].

⁴⁹ Zob. *Promotion and defense of marriage*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/promotion-and-defense-of-marriage/index.cfm [dostęp: 17.07.2018].

⁵⁰ Oryginalna nazwa opublikowanego w 2012 roku dokumentu brzmi *Marriage and the family in the United States. Resources for society*, a jego autorami są dr Theresa Notare oraz H. Richard McCord, zob. www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/upload/Marriage-and-Family-in-the-US.pdf [dostęp: 17.07.2018].

⁵¹ A. Kłos-Skrzypczak, *Korzyści płynące...*, dz. cyt., s. 25.

⁵² Zob. *Ecumenical and interreligious activities*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/promotion-and-defense-of-marriage/ecumenical-and-interreligious-activities.cfm [dostęp: 17.07.2018].

reg inicjatyw na rzecz rodziny, wykorzystując przy tym najnowsze osiągnięcia techniki. Amerykańscy biskupi, mając pełną świadomość, z jakimi problemami borykają się rodziny w czasach współczesnych, podejmują wielowymiarowe i długoterminowe działania. Właściwie żaden z problemów, który dotknąć może współczesnego obywatela Stanów Zjednoczonych, nie jest obcy Konferencji Amerykańskich Biskupów Katolickich. Co więcej, swoje działania biskupi kierują nie tylko do osób wierzących, związanych ze wspólnotą Kościoła, lecz także do osób poszukujących, a nawet niewierzących. W dotarciu do tak szerokiego kręgu odbiorców pomaga im posługiwanie się prostym, zrozumiałym dla każdego językiem. Podsumowując działania na rzecz rodziny Konferencji, poddać pod rozagę należy możliwość wdrożenia podobnych działań w europejskiej i polskiej perspektywie.

Bibliografia

- 2014–2015 *Synods of Bishops on the Family*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/2014-2015-synods-of-bishops-on-the-family.cfm [dostęp: 11.07.2018].
- 2017–2020 *USCCB Strategic Plan*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/news/2016/16-151.cfm [dostęp: 11.07.2018].
- A tremendous gift for church and families in the U.S.*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/amoris... [dostęp: 11.07.2018].
- Alvaré, Helen*, Scalia Law School, www.law.gmu.edu/faculty/directory/fulltime/alvare_helen [dostęp: 12.07.2018].
- Amoris Laetitia*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/amoris-laetitia.cfm [dostęp: 11.07.2018].
- Amoris Laetitia – The joy of love – Media Conference*, YouTube, 20.07.2017, youtu.be/zaB6i-2fukwI [dostęp: 12.07.2018].
- Annulment*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/annulment/index.cfm [dostęp: 17.07.2018].
- Annulments (Declarations of Nullity)*, For Your Marriage, www.foryourmarriage.org/annulments [dostęp: 17.07.2018].
- Archbishop of Louisville*, Archdiocese of Louisville, www.archlou.org/about-the-archdiocese/archbishop-kurtz [dostęp: 12.07.2018].
- Bishop Richard J. Malone*, Diocese of Buffalo, www.buffalodiocese.org/bishop-malone [dostęp: 12.07.2018].
- Cardinal DiNardo's presentation on the 2018 Synod*, YouTube, 20.03.2018, youtu.be/pc2UOdm-icvw [dostęp: 11.07.2018].
- Copen C.E. [i in.], *First marriages in the United States. Data from the 2006–2010 National Survey of Family Growth*, „National Health Statistics Reports” 22.03.2012, nr 49, www.cdc.gov/nchs/data/nhsr/nhsr049.pdf [dostęp: 4.07.2018].
- Difficulties married couples face*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/difficulties-married-couples-face.cfm [dostęp: 17.07.2018].

- Divorce*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/divorce/index.cfm [dostęp: 17.07.2018].
- Ecumenical and interreligious activities*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/promotion-and-defense-of-marriage/ecumenical-and-interreligious-activities.cfm [dostęp: 17.07.2018].
- Episode 10. Let's talk family! WMOF 2018 podcast*, World Meeting of Families 2018, www.worldmeeting2018.ie/en/Connect-With-Us/Blog/Episode-9-Let-s-Talk-Family!-WMOF2018-Podcast [dostęp: 11.07.2018].
- Get involved*, World Meeting of Families 2018, www.worldmeeting2018.ie/en/Get-Involved [dostęp: 11.07.2018].
- Humanae Vitae*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/natural-family-planning/resources/humanae-vitae.cfm [dostęp: 17.07.2018].
- Jacoby S., *Here's What the divorce rate actually means*, Refinery, 2.02.2017, www.refinery29.com/2017/01/137440/divorce-rate-in-america-statistics [dostęp: 4.07.2018].
- Kłós-Skrzypczak A., *Korzyści płynące z rodziny zakorzenionej w małżeństwie sakramentalnym – perspektywa Amerykańskich Biskupów Katolickich*, „Family Forum” 2017, nr 7.
- Kłós-Skrzypczak A., *Rodzina wartości? Perspektywa amerykańska*, Emmanuel, Katowice 2016.
- Kłós-Skrzypczak A., *Wspaniałość kobiety w świetle adhortacji apostolskiej Amoris Laetitia*, „Sosnowieckie Studia Teologiczne” 2016–2017, t. XIII.
- Krogstad J.M., *5 facts about the modern American family*, Pew Research Center, 30.04.2014, www.pewresearch.org/fact-tank/2014/04/30/5-facts-about-the-modern-american-family [dostęp: 4.07.2018].
- Livingston G., *Four-in-ten couples are saying „I do” again*, Pew Research Center, 14.11.2014, www.pewsocialtrends.org/2014/11/14/four-in-ten-couples-are-saying-i-do-again [dostęp: 6.07.2018].
- Livingston G., Caumont A., *5 facts on love and marriage in America*, NJToday.Net, 14.02.2017, njtoday.net/2017/02/14/5-facts-love-marriage-america [dostęp: 6.07.2018].
- Marriage*, United States Conference of Catholic Bishops, zob. www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/index.cfm [dostęp: 15.07.2018].
- Marriage and family*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/index.cfm [dostęp: 11.07.2018].
- Marriage. Love and life in the divine plan*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/love-and-life/index.cfm [dostęp: 12.07.2018].
- Miller C.C., *The divorce surge is over, but the myth lives on*, „The New York Times” 2.12.2014, www.nytimes.com/2014/12/02/upshot/the-divorce-surge-is-over-but-the-myth-lives-on.html [dostęp: 4.07.2018].
- National Pastoral Initiative for Marriage*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/national-pastoral-intitiative-for-marriage.cfm [dostęp: 12.07.2018].
- Natural Family Planning*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/natural-family-planning/index.cfm [dostęp: 17.07.2018].
- Notare T., McCord H.R., *Marriage and the family in the United States. Resources for society*, Washington 2012, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/upload/Marriage-and-Family-in-the-US.pdf [dostęp: 17.07.2018].

-
- Promotion and Defense of Marriage*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/promotion-and-defense-of-marriage/index.cfm [dostęp: 17.07.2018].
- Synod 2018 on Young People, the Faith, and Vocational Discernment*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/about/bishops-and-dioceses/synod-of-bishops/synod-2018/index.cfm [dostęp: 11.07.2018].
- Synod of Bishops 2015-10-24 Archbishop Kurtz Remarks*, YouTube, 25.07.2018, youtu.be/coCqzetzikc?list=PLPTZVCOJa7DBTWB19Q6SC--3wicmBHosF [dostęp: 11.07.2018].
- The American family today*, Pew Research Center, 17.12.2015, www.pewsocialtrends.org/2015/12/17/1-the-american-family-today [dostęp: 4.07.2018].
- Themes and Topics*, World Meeting of Families 2018, www.worldmeeting2018.ie/en/Programme/Themes-and-Topics [dostęp: 11.07.2018].
- Toffler A., *Trzecia fala*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2001.
- United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org [dostęp: 4.07.2018].
- USCCB Officers*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/about/leadership/usccb-officers.cfm [dostęp: 11.07.2018].
- Web links*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/natural-family-planning/web-links.cfm [dostęp: 17.07.2018].
- World Meeting of Families 2018*, United States Conference of Catholic Bishops, www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/world-meeting-of-families-2018.cfm [dostęp: 11.07.2018].
- World Meeting of Families 2018, www.worldmeeting2018.ie/en [dostęp: 11.07.2018].
- twitter.com/usccb [dostęp: 14.07.2018].
- www.facebook.com/usccb [dostęp: 14.07.2018].
- www.youtube.com/user/usccb [dostęp: 14.07.2018].